

Sygn. akt IV KK 73/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **K. J.**

skazanego z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 178 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 marca 2019 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w C.

z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt VII Ka [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt IV K [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego K. J.
przekazuje Sądowi Okręgowemu w C. do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

K. J. został oskarżony o to, że w dniu 18 sierpnia 2016 r. w Z. woj. [...] kierując samochodem osobowym marki S. nr rej. [...] pod wpływem środka odurzającego w postaci substancji psychotropowej z grupy IIP, stanowiącego aktywny składnik ziela lub żywicy konopi zaliczanych do środków odurzających z grupy 1-N ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz pod wpływem dopalacza będącego środkiem zastępczym w rozumieniu w/w ustawy, naruszył umyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc ul. C. od miejscowość M. w kierunku miejscowości K., w trakcie wykonywanego manewru wyprzedzania kilku pojazdów jadących w tym samym kierunku, wjeżdżając na wzniesienie i będąc na łuku drogi, jadąc z prędkością nie mniejszą niż 144 km/h, drastycznie naruszając obowiązujące w miejscu zdarzenia ograniczenie prędkości do 50 km/h, nie zachował szczególnej ostrożności, dozwolonej prędkości i nie stosując się do oznakowania poziomego P-4 (podwójna linia ciągła), zjechał na pas ruchu dla kierunku przeciwnego kontynuując wyprzedzanie ciągu pojazdów, gdzie zderzył się z samochodem osobowym marki V. nr rej. [...] kierowanym przez K. T., który wskutek odniesionych obrażeń wielonarządowych, a w szczególności urazu głowy ze stłuczeniem mózgu z krwiakami międzyoponowymi i urazu klatki piersiowej zmarł na miejscu zdarzenia, tj. o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt IV K [...], Sąd Rejonowy w C. uznał K. J. winnym popełnienia zarzuconego mu czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 177 § 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k., z tą zmianą, iż nie stosował się do oznakowania poziomego P-3 „linia jednostronnie przekraczalna” wymierzył mu karę 10 (dziesięciu) lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego K. J. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio. Natomiast na podstawie 47 § 3 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej E. T. nawiazkę w kwocie 50 000 zł. oraz na rzecz synów pokrzywdzonego, B. i N. T., nawiazki w kwocie po 20 000 zł. Ponadto na podstawie art. 43 b k.k. orzekł podanie treści wyroku do publicznej wiadomości przez zamieszczenie go na stronie internetowej Komendy Głównej Policji w W., Komendy Miejskiej Policji

w C. oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy M. przez okres 6 miesięcy od daty jego uprawomocnienia się. Ponadto orzekł o kosztach procesu.

Apelacje od tego wyroku na korzyść oskarżonego wywiodło trzech obrońców. **Obrońca skarżonego K. J. adwokat M. D.** zaskarżył wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i zarzucił mu rażącą niewspółmierność kary wyrażającą się w wymiarze bezwzględnej kary pozbawienia wolności w charakterze izolacyjnym przekraczającą stopień winy. Zdaniem obrońcy orzeczona kara, jako zbyt surowa, nie może odegrać właściwej roli prewencyjnej i wychowawczej. Skarżący kwestionował także wysokość nawiązek orzeczonych na rzecz poszkodowanych. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze i wymierzenie oskarżonemu kary w granicach dolnego zagrożenia oraz orzeczenie w stosunku do oskarżonego nawiązki łącznie dla wszystkich pokrzywdzonych w wysokości 20.000 złotych.

Drugi obrońca, adwokat P. N., zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie art. 4 k.p.k., 5 § 1 i § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. polegające na selektywnej i jednostronnej ocenie materiału dowodowego bez należytego uzasadnienia takiego stanowiska, oparcie orzeczenia na okolicznościach niepopartych dowodami, oraz dokonanie oceny dowodów z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego tj. w sposób dowolny, a nie swobodny.

Zdaniem obrońcy przypisanie oskarżonemu popełnienia czynu art. 177 § 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k. nastąpiło w oparciu o błędną ocenę dowodu z opinii toksykologicznej, zeznań świadków, nagrania ukazującego przebieg wypadku oraz wyjaśnień oskarżonego.

W ocenie obrońcy w konsekwencji ww. uchybień Sąd rozstrzygnął wyłącznie na niekorzyść oskarżonego nie dając się usunąć wątpliwości w sprawie, a dotyczące kierowania pojazdem i spowodowania wypadku przez oskarżonego „pod wpływem” środków odurzających, bez należytego i logicznego uzasadnienia takiego stanowiska.

Ponadto obrońca, na zasadzie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mające wpływ na treść orzeczenia, a polegające na:

- „błędym uznaniu, że oskarżony K. J. kierował w ruchu lądowym pojazdem mechanicznym i spowodował przedmiotowy wypadek znajdując się pod wpływem środków odurzających, a nie jedynie po ich użyciu, podczas gdy żaden dowód przeprowadzony w sprawie nie pozwala na postawienie w tym aspekcie stanowczych wniosków [...]”
- „błędym uznaniu, że oskarżony K. J. spowodował przedmiotowy wypadek znajdując się pod wpływem środków odurzających, podczas gdy Sąd I instancji nie ustalił realnego wpływu środka odurzającego na sprawność psychomotoryczną kierującego pojazdem oskarżonego.”

Na wypadek nieuwzględnienia ww. zarzutów, z ostrożności apelujący wyrokowi zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary i środka karnego, podczas gdy wobec oskarżonego - wbrew ocenie Sądu I instancji - zachodzą okoliczności łagodzące, jak wiek oskarżonego, dotychczasowa niekaralność, właściwości i warunki osobiste, ustabilizowany tryb życia oskarżonego, przyznanie się do winy spowodowania wypadku i wyrażenie głębokiej skruchy i żalu, które to okoliczności łącznie wymagały miarkowania kary pozbawienia wolności i orzeczenie kary w dolnych granicach zagrożenia ustawowego.

Reasumując, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej zarzucanego oskarżonemu czynu art. 178 § 1 k.k., wraz ze stosowną zmianą opisu czynu poprzez wyeliminowanie z opisu czynu znamiona „pod wpływem środka odurzającego”, i wymierzenie oskarżonemu wydatnie złagodzonej kary i środków karnych. Ewentualnie, gdyby Sąd nie podzielił argumentów w tym względzie, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie w stosunku do oskarżonego kary pozbawienia wolności w dolnych granicach zagrożenia ustawowego przewidzianego za w/w przestępstwo, z uwzględnieniem okoliczności łagodzących. Jako ostatni ewentualny wniosek obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Trzeci obrońca oskarżonego, adwokat T. W., zarzucił wyrokowi:

1. „błąd w ustaleniach faktycznych (tzw. błąd braku) przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał zasadniczy wpływ na treść wyroku, polegający

na pominięciu następujących, a ujawnionych na rozprawie głównej 11 maja 2017 r., dowodów:

- k. 3 (notatki urzędowej z dnia 18 sierpnia 2016 r. funkcjonariusza J. P.): kierujący V. - K. T. nie posiadał zapiętych pasów bezpieczeństwa;
- k. 121 (protokół przesłuchania z 19 sierpnia 2016 r.) - zeznań świadka J. S.: mężczyzna [kierujący V.] leżał na prawym boku na fotelu kierowcy, a głowę skierowaną miał na fotelu pasażera;
- k. 105 (protokół przesłuchania z 19 sierpnia 2016 r.) zeznań świadka S. H.: mężczyzna [kierujący V.] górną częścią tułowia był ułożony na fotelu pasażera;
- k. 41 v (protokół rozprawy z 13 kwietnia 2016 r.) - zeznania świadka P. L.: osoba leżała twarzą na siedzeniu,
- k. 220 i n. (protokół oględzin zewnętrznych i otwarcia zwłok z dnia 22 sierpnia 2016 r.) opisujących rodzaj doznanych przez pokrzywdzonego obrażeń w związku ze zderzeniem pojazdów mechanicznych, w szczególności m.in. złamania 10 żeber po obu stronach, ranę tłuczoną twarzy, złamanie kości nosa i podstawy czaszki,

a ponadto

- k. 12 (protokół z dnia 18 sierpnia 2016 r. miejsca oględzin wypadku), z którego wynika, że pokrzywdzony w chwili zdarzenia miał opuszczone spodnie na kolana, (co potwierdzają zdjęcia na k. 62), co daje się logicznie wytłumaczyć wysoką temperaturą powietrza (możliwą do ustalenia przy pomocy archiwalnych stron pogody w danym miejscu) oraz przypadłością pokrzywdzonego ujawnioną na k. 204 (protokół oględzin zewnętrznych i otwarcia zwłok) - tj. mocną zaawansowaną otyłością oraz obecnością w kieszeni spodni pokrzywdzonego (k. 10 - notatka urzędowa z przekazania zabezpieczonych rzeczy osobistych pokrzywdzonego) leku PerspiBlock, tj. leku przyczyniającego się do normalizacji i hamowania nadmiernego pocenia, z których to dowodów wynika w sposób niebudzący wątpliwości fakt braku zapiętych pasów bezpieczeństwa i naruszenia tym samym przez pokrzywdzonego art. 39 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym (które to naruszenie z uwagi na rodzaj zderzenia samochodów ma istotne znaczenie dla niniejszej sprawy), co miało kardynalny wpływ nie na fakt zderzenia samochodów (co oczywiste), lecz na powstanie skutków

czynu z art. 177 § 2 k.k. i winno znaleźć odzwierciedlenie w wymiarze kary orzeczonej wobec sprawcy wypadku drogowego, podobnie jak fakt opuszczenia spodni na kolana kierującego co utrudniać mogło podjęcie manewrów obronnych w chwili powstania zagrożenia na drodze.

2. błąd w ustaleniach faktycznych (tzw. błąd dowolności), przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał zasadniczy wpływ na treść orzeczenia, polegający na dowolnym ustaleniu, że:
 - a) na prawidłowość zachowania kierującego (sprawcy) na drodze miał wpływ jego stan psychomotoryczny, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia znamienia prowadzenia „pod wpływem środka odurzającego” i nieprawidłowej kwalifikacji prawnej czynu z art. 178 § 1 k.k., podczas gdy:
 - brak w sprawie jakichkolwiek dowodów świadczących o realnym wpływie wykrytych we krwi oskarżonego środków na jego stan psychomotoryczny i zaistniały wypadek drogowy, który był spowodowany jedynie i aż karygodną brawurą kierującego przeceniającego z wyobraźni swe umiejętności prowadzenia pojazdu,
 - a nadto, wręcz przeciwnie, żaden z wielu uczestników zdarzenia, ani funkcjonariuszy i ratowników nie powziął na miejscu zdarzenia jakichkolwiek wątpliwości co do stanu psychomotorycznego kierującego, a ponadto ujawniono dowody, że kierujący w chwili powstania realnego zagrożenia na drodze podjął natychmiast manewry obronne [...] a po zderzeniu jako pierwszy niezwłocznie podjął się pomocy pokrzywdzonemu, próbując dostać się do niego najpierw od strony drzwi pasażera a następnie od strony drzwi kierowcy, a następnie relacjonował policjantom przebieg zdarzenia i ani razu nie kwestionował swojego sprawstwa, oraz, że
 - b) związek 4-chloroetkatynonu (4-CEC) jest środkiem zastępczym w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii pomimo tego, iż nie znajduje się on w aktualnym wykazie środków odurzających i substancji psychotropowych ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz, że oskarżony K. J. pozostawał pod jego wpływem pomimo ustalenia w uzasadnieniu wyroku, że m.in. S. H. oraz K. J. zapalili (tę samą) znajdującą się w szklanej „fifce” marihuanę z domieszką dopalacza, a tymczasem we krwi S. H. nie odkryto związku 4-CEC,

który z kolei przypisano oskarżonemu.

3. błędy w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, które miały znaczący wpływ na treść orzeczenia, tj. wymiar orzeczonej kary pozbawienia wolności poprzez naruszenie art. 4 k.p.k., tj. zasady obiektywizmu i:
 - a) pominięcie ujawnionych 3 protokołów wyjaśnień oskarżonego z postępowania przygotowawczego, w których wyraża on skruchę i żal za zaistniałe zdarzenie.
 - b) uznanie, że dotychczasowa niekaralność sprawcy winna być traktowana jako norma a nie okoliczność łagodząca, podczas gdy ustawodawca nakazuje w art. 53 § 2 k.k. przy wymiarze kary uwzględniać sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i to zarówno na korzyść jak i na niekorzyść (i nie pozwala tym samym na uznanie tej okoliczności za neutralną),
 - c) uznanie za okoliczności obciążające oskarżonego:
 - skutku śmierci pokrzywdzonego - podczas gdy jest to znamię czynu zabronionego (nie podlegające stopniowaniu w przypadku śmierci jednej osoby) i nie wolno przyjmować go jako okoliczności obciążającej, albowiem ustawodawca dał już temu wyraz w podwyższeniu ustawowych progów wymiaru kary;
 - wysokiego stopnia stężenia środków psychotropowych w organizmie, podczas gdy brak jest w ustawie karnej oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii kryteriów pozwalających uznać dane stężenie za wysokie, a ponadto jak opisano to w zarzucie 2a brak w niniejszej sprawie wykazania realnego wpływu tych środków na zachowanie oskarżonego.
 - d) pominięcie faktu niezapięcia przez pokrzywdzonego pasów bezpieczeństwa (pomimo nakazu z art. 53 § 2 k.k. uwzględniania zachowania się pokrzywdzonego), które miało znaczący wpływ na zaistnienie skutku zdarzenia jakim była jego śmierć,
4. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wyroku, tj. normy art. 200 § 2 pkt 2 i 4 k.p.k. poprzez uznanie opinii toksykologicznej z dnia 26 września 2016 r. w zakresie K. J. za pełną i jasną [...].”

W konkluzji adwokat T. W. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez:

- wyeliminowanie z opisu czynu z pkt 1 zaskarżonego wyroku sformułowania: „pod wpływem środka odurzającego w postaci substancji psychotropowej z grupy

IIP stanowiącego aktywny składnik ziela lub żywicy konopi zaliczanych do środków odurzających z grupy 1-N ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz pod wpływem dopalacza będącego środkiem zastępczym w rozumieniu w/w ustawy”;

- wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej czynu oraz podstawy wymiaru kary art. 178 § 1 k.k. i w konsekwencji następnie
- zmniejszenie wymiaru orzeczonej (bezwzględnej) kary pozbawienia wolności do 2 lat oraz
- zmniejszenie okresu zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych do lat 5.

Wyrokiem z dnia 4 października 2017 r., VII Ka [...], Sąd Okręgowy w C. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego wyroku na korzyść skazanego wywiódł jego obrońca T. W., zaskarżając ten wyrok w całości i formułując w niej następujące zarzuty (punkt II.1.a)-b) kasacji):

II.1. „rażącego naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. normy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez:

- a) brak rzetelnego ustosunkowania się w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w C. [...] do zarzutu z pkt 1 apelacji obrońcy (adw. T. W.) [...] dotyczącego podniesionego braku ustaleń faktycznych (tzw. błędu braku) przyjętych za podstawę orzeczenia i mającego zasadniczy wpływ na treść orzeczenia w części dotyczącej braku zapiętych przez pokrzywdzonego pasów bezpieczeństwa, które to naruszenie przez niego art. 39 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, z uwagi na rodzaj zderzenia samochodów (czołowe) miało kardynalny wpływ - nie na fakt zaistnienia zderzenia co oczywiste – lecz na istotne przyczynienie się na powstania skutku śmierci - art. 177 § 2 k.k.
- b) nieprawidłowe przyjęcie (gdyż niespełniające wymagań ustawowych: podania dlaczego zarzuty apelacji Sąd uznał za niezasadne i zarazem sformułowanie błędnych tez) w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia (sprzeczne nie tylko z doświadczeniem życiowym i zasadami prawidłowego rozumowania, ale również wskazanymi m.in. w zarzucie apelacyjnym niebudzącymi wątpliwości

dowodami w postaci m.in.:

- zeznań aż 3 świadków (innych uczestników ruchu drogowego) i notatki policyjnej funkcjonariusza Policji,
- opinii o charakterze i przyczynie powstania obrażeń pokrzywdzonego (k. 203 i n.: m.in. zamknięte złamania żeber obu stron klatki piersiowej ze stłuczeniem płuc, złamanie nosa i podstawy czaszki, rozległe krwiaki mózgowia, rana tłuczona twarzy a *obrażenia powstały wskutek działania narzędzia twardego, tępego lub tępokrawędzistego*),
- zdjęć z wnętrza samochodu - nr zdjęcia [...] z 18 sierpnia 2016 r. g. 19.38 - zakrwawiona poduszka powietrzna pasażera a nie kierowcy,
- nagrania filmowego - moment zderzenia samochodów (klatka na g. 17:18 sekunda 18) i „zachowanie” samochodu pokrzywdzonego - jego tył uniósł się znacznie w powietrze;
- opinii z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych - ustalającej przybliżone prędkości obu samochodów - przed i po zderzeniowe)

że ciało pokrzywdzonego nie przemieściło się a (...) po wypadku K. T. pozostał w pozycji siedzącej w fotelu kierowcy [cytat z uzasadnienia Sądu odwoławczego] a analiza okoliczności związanych z użyciem lub zaniechaniem użycia pasów miałyby jedynie znaczenie [...], gdyby wskutek zdarzenia ciało pokrzywdzonego uległo przemieszczeniu podczas gdy niewątpliwie pokrzywdzony odniósł wielonarządowe obrażenia (szczególnie głowy) na skutek swobodnego przemieszczania się ciała i uderzenia (uderzeń) o elementy wnętrza samochodu a po zatrzymaniu się samochodu pokrzywdzony (K. T.) nie (!) pozostał w pozycji siedzącej na fotelu kierowcy (jak napisał w uzasadnieniu Sąd odwoławczy), lecz w pozycji leżącej z głową skierowaną na fotelu pasażera.”

W punkcie II.2. zarzutów kasacji obrońca zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku i polegało na „nieprawidłowym (m.in. bez podania konkretnych argumentów przemawiających przeciwko zarzutom apelacyjnym obrony) rozważeniu zarzutu z pkt 3 zarzutu apelacji obrońcy (adw. T. W.) [...] i bez wskazania w uzasadnieniu dlaczego zarzut ten został uznany za niezasadny”. W ocenie obrońcy owo nieprawidłowe rozważenie polegało na:

- a) „błędym (wręcz nieprawdziwym) podaniu, że *trafnie Sąd Rejonowy odniósł się w uzasadnieniu do zachowania oskarżonego w tym zakresie w trakcie prowadzonego postępowania, czy na to etapie postępowania przygotowawczego czy sądowego, podczas gdy* na str. 11 uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wprost znajduje się spostrzeżenie o nie wykazywaniu przez oskarżonego w toku rozprawy skruchy (a jedynie wypowiedzeniu przeprosin przez obrońcę adw. M. D.) z całkowitym pominięciem (w część ustaleń faktycznych) wykazania osobistej, wielokrotnej skruchy już na wcześniejszym (co ważne) etapie sprawy, tj. w postępowaniu przygotowawczym;
- b) lakonicznym uznaniu, że z uwagi na wysoki stopień społecznej szkodliwości - *uprzednia niekaralność oskarżonego czy nawet pozytywna opinia nie może przełożyć się na obniżenie kary pozbawienia wolności, podczas gdy* te dwie „okoliczności”, tj. wysoki stopień społecznej szkodliwości oraz uprzednia niekaralność oskarżonego - niezależnie od siebie modyfikują (na minus oraz na plus dla oskarżonego) wymiar kary w procesie sądowego jej orzekania i występowanie wysokiego stopnia społecznej szkodliwości nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu dotychczasowej niekaralności sprawcy, a młody wiek sprawcy jest prognostykiem mniejszego stopnia winy z uwagi na niezakończony proces internalizacji norm społecznych;
- c) niesłusznym uznaniu (i zarazem nierzetelnym rozpoznaniu zarzutu apelacyjnego), iż Sąd I instancji nie uwzględnił jako okoliczności obciążającej śmierci pokrzywdzonego {*podczas gdy* tak jednak napisał Sąd Rejonowy w C. na str. 10 uzasadnieniu wyroku z dnia 11 maja 2017 r.) a wywody Sądu odwoławczego odpierające zarzuty apelacji, że intencją Sądu I instancji było wskazanie rodzaju i rozmiaru ujemnych następstw przestępstwa (osierocenie dwójki dzieci i osamotnienie żony) nie mogą być uznane za prawidłowe dlatego, że możliwość przypisania sprawcy nagannej oceny wynikającej z ujemnych, w/w następstw czynu wykraczających poza zespół znamion typu czynu zabronionego (jak w niniejszej sprawie) warunkowana jest ich przewidywalnością po stronie sprawcy;
- d) lakonicznym stwierdzeniu, że *kwestie* [w tym wysokości] *stężenia środków czynnych stwierdzonych w krwi oskarżonego* zostały omówiony powyżej

w niniejszym uzasadnieniu podczas gdy Sąd odwoławczy w uzasadnieniu nie odniósł się jednak w ogóle do zarzutu obrony wykazującego, że błędnie Sąd I instancji uznał wysokie stężenie środków psychotropowych za okoliczność obciążającą (Sąd odwoławczy czynił jedynie ustalenia w przedmiocie wysokiego stężenia środka odurzającego, który różni się od środka psychotropowego);

- e) nieprzekonującym obiektywnie uzasadnieniu braku uwzględnienia zachowania pokrzywdzonego (który również naruszył przepisy ruchu drogowego - z kolei poprzez niezapięcie pasów bezpieczeństwa) - przyczynienia się do powstania skutków zdarzenia, *podczas gdy* jak to wykazano już w zarzucie II pkt 1 a)-b) niniejszej kasacji - przyczynienie się pokrzywdzonego do powstania skutku, powiązane z przypisaniem mu współodpowiedzialności za część negatywnych następstw czynu winno skutkować przypisaniem sprawcy mniejszego kwantum naganności tego czynu, a tym samym niższym stopniem winy (i jednocześnie wymiaru kary).

W punkcie III kasacji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w C. do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Rejonowej w C. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Obecny na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o jej uwzględnienie, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w instancji odwoławczej. Natomiast oskarżycielki posiłkowe oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wnieśli o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy zasługiwała na uwzględnienie, bowiem zasadne okazały się zarzuty sformułowane w punktach II.1.a) i b) i II.2.e) tego środka zaskarżenia.

Obrońca oskarżonego zarzucił przeprowadzenie nieprawidłowej kontroli odwoławczej, z rażącym naruszeniem art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., przez nienależyte i nierzetelne ustosunkowanie się do podniesionego w apelacji zarzutu braku ustaleń faktycznych w zakresie przyczynienia się pokrzywdzonego do powstania skutku wypadku przez niezapięcie pasów bezpieczeństwa. Ponadto drugi zarzut dotyczył poczynienia nieprawidłowego ustalenia przez Sąd Odwoławczy, że ciało pokrzywdzonego K. T. nie przemieściło się na skutek

zderzenia pojazdów.

Ustawodawca precyzyjnie wskazał, jakie wymogi musi spełniać rzetelna kontrola odwoławcza, nakładając na sąd rozpoznający apelację od wyroku obowiązek „rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym” (art. 433 § 2 k.p.k.). Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie podkreślał, że przepis art. 433 § 2 k.p.k. ma charakter bezwzględny i nakazuje sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów zawartych w środku odwoławczym, zaś pominięcie niektórych z nich, czy też odniesienie się do nich jedynie ogólnikowe, bez podania konkretnych i rzeczowych argumentów, dla których nie zostały uwzględnione, stanowi naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. (por. m.in. następujące wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2018 r., IV KK 358/17; z dnia 12 marca 2018 r., II KK 382/17, z dnia 13 grudnia 2017 r., II KK 304/17, orzeczenia dostępne w bazie orzeczeń SN „Supremus”).

To czy i w jaki sposób sąd odwoławczy rozważył zasadność zarzutów i wniosków zawartych w apelacji powinno wynikać z uzasadnienia wyroku tego sądu. Z tego też powodu rzetelna kontrola odwoławcza powinna znaleźć swe prawidłowe odzwierciedlenie w pisemnym uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego, jak tego wymaga art. 457 § 3 k.p.k. W razie braku zrelacjonowania w uzasadnieniu, czym kierował się sąd wydając wyrok i dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne, nie jest możliwe stwierdzenie przez Sąd Najwyższy rozpoznający kasację, że kontrola odwoławcza przebiegała prawidłowo, czyniąc zadość wymogom art. 433 § 2 k.p.k. (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KK 423/17, „Supremus”).

Przenosząc te ogólne uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza, że Sąd Okręgowy w C. dopuścił się rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., nieprawidłowo przeprowadzając kontrolę odwoławczą zaskarżonego apelacjami wyroku Sądu Rejonowego w C.. Jak już wskazano, Sąd Najwyższy uznał za zasadne zarzuty sformułowane w punktach II.1.a) i b) i II.2.e) kasacji obrońcy oskarżonego K. J..

Należy zauważyć, że ustosunkowaniu się do kilku zarzutów apelacji powiązanych z kwestią przyczynienia się pokrzywdzonego do zintensyfikowania

skutków zdarzenia Sąd Okręgowy w C. poświęcił jedynie siedem zdań. Z treści tego niewielkiego fragmentu uzasadnienia wyroku wynikają bezspornie następujące okoliczności. Po pierwsze Sąd ten nie kwestionuje, że Sąd pierwszej instancji nie czynił żadnych ustaleń faktycznych ani żadnych rozważań odnoszących się do tego, czy pokrzywdzony w czasie zderzenia pojazdów miał zapięte pasy bezpieczeństwa. Po drugie, Sąd Odwoławczy uznał tę okoliczność za nieistotną a jej rozważenie w szerszym zakresie za zbędne, ponieważ ciało pokrzywdzonego nie uległo przemieszczeniu na skutek wypadku. Po trzecie, uznanie że okoliczność ta nie ma znaczenia dla zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonego wynikało z przyjęcia, iż niezapięcie pasów bezpieczeństwa miałoby jednak znaczenie w niniejszej sprawie, ale jedynie wówczas, gdyby ciało pokrzywdzonego uległo przemieszczeniu na skutek zdarzenia.

Tymczasem obrońca w apelacji zakwestionował właśnie brak ustaleń faktycznych w zakresie ułożenia ciała pokrzywdzonego po wypadku, wymieniając dowody, prawidłowo ujawnione w czasie rozprawy głównej, wskazujące jego zdaniem na przemieszczenie ciała pokrzywdzonego na skutek zderzenia pojazdów. Były to m.in.: zeznania świadków J. S., S. H., P. L. (pkt II.1 apelacji obrońcy T. W.). Sąd Odwoławczy w żaden sposób nie odniósł się do tego zarzutu, poprzestając na ogólnikowym stwierdzeniu, że „ciało pokrzywdzonego na skutek uderzenia nie przemieściło się, bowiem po wypadku K. T. pozostał w pozycji siedzącej na fotelu kierowcy.” Z kolei to ustalenie doprowadziło Sąd do przyjęcia, że niezapięcie pasów bezpieczeństwa przez pokrzywdzonego jest w tych okolicznościach bez znaczenia.

W następstwie powyższych ustaleń Sąd Odwoławczy nie odniósł się również w sposób rzetelny do podnoszonych w apelacji zarzutów niepoczynienia ustaleń faktycznych w zakresie naruszenia przez pokrzywdzonego wymogów art. 39 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym (t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1990, ze zm.) przez niewykonanie obowiązku korzystania z pasów bezpieczeństwa (pkt II.1.a kasacji). W zarzutach i uzasadnieniu apelacji obrońca wymienił dowody, które w jego ocenie świadczą o niedopełnieniu tego obowiązku (punkt II.1.apelacji), jednak Sąd Odwoławczy w zasadzie jednym zdaniem stwierdził, że te okoliczności są bez znaczenia w tej sprawie. W następstwie powyższych uchybień

Sąd Odwoławczy nie sprostął również wymogom art. 433 § 2 k.p.k. w zakresie rozważenia zarzutów odwołujących się do błędnego pominięcia przez sąd pierwszej instancji przyczynienia się pokrzywdzonego do zintensyfikowania skutków wynikających ze zdarzenia. Nie można bowiem uznać za rzetelne rozważenie zarzutu stwierdzenia Sądu Odwoławczego, że niezapięcie pasów bezpieczeństwa „miałoby znaczenie jedynie wówczas, gdyby ciało pokrzywdzonego uległo przemieszczeniu”, jeżeli jednocześnie Sąd ten zaniechał odniesienia się do wymienionych w apelacji dowodów wskazujących właśnie na przemieszczenie ciała pokrzywdzonego. Wobec powyższego za zasadny należało uznać również zarzut II.2.e) kasacji obrońcy oskarżonego.

Wskazane powyżej rażące naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Nie jest zadaniem Sądu Najwyższego dokonującego kontroli kasacyjnej czynienie ustaleń w zakresie ewentualnego przyczynienia się pokrzywdzonego do zintensyfikowania skutków wypadku z powodu naruszenia ustawowego wymogu korzystania z pasów bezpieczeństwa. Te kwestie będzie zobowiązany rzetelnie rozważyć Sąd ponownie rozpoznając sprawę w instancji odwoławczej. Należy jednak zwrócić uwagę na wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, zgodnie z którym niezapięcie pasów bezpieczeństwa przez pokrzywdzonego może być rozpatrywane jako jego przyczynienie się do zintensyfikowania skutków zdarzenia, co może mieć znaczenie przede wszystkim dla wymiaru kary (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2007 r., IV KK 379/07; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2013 r., II KK 169/12; w literaturze: por. M. Bielski, *Obiektywne przypisanie skutku przestępnego w przypadku kolizji odpowiedzialności za skutek*, Państwo i Prawo 2005, z. 10, s. 86-89).

Dla wydania wyroku kasatoryjnego w tej sprawie wystarczające było uznanie zasadności zarzutów z punktów II.1.a)-b) i II.2.e) części dyspozytywnej kasacji. Wobec tego, Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., uznał badanie zasadności pozostałych zarzutów za przedwcześnie. Dotyczą one jakości kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy w C. w zakresie podnoszonych w apelacjach zarzutów błędów

w ustaleniach faktycznych dotyczących okoliczności obciążających oraz łagodzących, które legły u podstaw wymiaru kary w tej sprawie. Wobec uchylecia wyroku Sądu Odwoławczego, oczywistym jest, że Sąd ponownie rozpoznający sprawę będzie zobowiązany odnieść się również do zarzutów apelacji dotyczących ww. okoliczności mających wpływ na wymiar kary, przy czym uczyni to po uprzednim rzetelnym zbadaniu tych zarzutów zwyczajnego środka odwoławczego, których nienależyte rozpoznanie spowodowało uchYLENIE wyroku w tej sprawie.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.